

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Origines Benedictinae, Siue Illvstrivm Coenobiorvm Ord.
S. Benedicti, Nigrorvm Monachorvm, Per Italiam,
Hispaniam, Galliam, Germaniam, Poloniam, Belgium,
Britanniam, aliasque Prouincias. Exordia Ac ...**

Le Mire, Aubert

Coloniae Agrippinae, 1614

Capvt XX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11261

CAPVT XX.

*S. Bertini cœnobium Sithiense intra muros
urbis Audomaropolitanæ in Artesia.*

Clotharius Rex & filius eius Dagobertus, videntes fidem Catholicam per bella valdè debilitatam, & messem Domini multam, viros Catholicam & legem Dei benè doctos miserunt in messem Domini laborare. Processerunt igitur (secundùm quod diuersimodè necessitas exigebat) Adoënus & Philibertus Rotomagum, Lupus & Amatus Senones, Pharo Meldos, Acharius & Eligius Nouiomum, Audomarus Taruanam, Auberus Cameracum, Amandus Flandros & Menapos, Remaclus Traiectum, Richarius & Iudocus Pontium, Agilus Briam, Gislenus & Landelinus Hannoniam, VValaricus Vimiacum & alij plures loca, quibus dati sunt, sua sancta prædicatione & pijs moribus illustrarunt. Ex quibus Amandus blandiniense, Elnonense, S. Baonis & Marchianense, Agilus Resbacense, Landelinus Crispinium, Gislenus Cellam, Richarius Centulam, VValaricus & Iudocus sua singuli monasteria construxerunt. Specialiter sancti Bertinus, Momolinus, & Ebertramnus, tres veri cultores sanctæ Trinitatis, talentum Domini nolentes abscondere, vel sine lucro reportare, de Luxouio Burgundiæ monasterio venerunt in

*S. Bertinus
quiescit in
hoc suo Si
thiensi mo-
nasterio.*

*S. Bertinus
cum duobus
socijs Luxo-
uio venit in
Franoiam.*

*Ad S. Au-
domarum
Morinen-
sem Episco-
p. 477.*

Franciam verbum vitæ feminantes, & à Re-
ge Lothario sunt honorificè recepti, ac inter
Regis palatium cum summa diligentia sub-
rogati. Post longum temporis interuallum,
sanctum Audomarum tunc Morinensem Epi-
scopum, cuius compatriota atque consan-
guineus erat beatus Bertinus, adierunt, tam
amore ipsius sancti, quam quod patriæ lin-
guam, vtpote Teutonici, bene sciebant. Quos
sanctus Audomarus latè suscipiens, suos in
prædicatione statuit esse consortes. Subibant
ergò officium legationis suæ, labore prædi-
cationis continuæ. Istis quoque temporibus,
beatus pater Columbanus migravit ad Do-
minum. Cum autè sanctus Audomarus, cum
suis tribus comitibus antea dictis, sanctæ
Trinitatis fidem incredulorum cordibus suâ
prædicatione frequenter imprimeret, terræ
populus ad eos cateruatim confluebat, suavi
iugo Domini colla deuotè subdentes. Inte-
rea quidam prædiues opum, vir illustris A-
droaldus nomine, nullum habens filium, cum
beato Audomaro tractare cœpit, qualiter
possessionum suarum Ecclesiam heredem fa-
ceret, villam quæ Sithiu vocatur, cum suis
appendicis, beato obtulit Audomaro, vt ibi
xenodochium construat. Iussu igitur B. Au-
domari, tres viri sancti prædicti Bertinus,
Momolinus & Ebertramnus Ecclesiam
construxerunt, & cellam, in territorio eius-
dem villæ in loco, qui adhuc & propter hoc
vetus vocatur monasterium, super fluuium

Agni-

Agnona, anno Domini sexcentesimo vicesimo sexto.

Et paullo infra: Principante Dagoberto vir illustris Adroaldus supra memoratus, B. Audomarum alloquitur, vt Sithiu villam cum suis appendicijs, & ceteras possessiones recipiat, & xenodochium suum construat. Sed B. Audomarus eius propositum mutauit, consulens, vt Deo & S. Petro bona prædicta conferat, quatenus ibi per viros Dei Bertinum, Momolinum, & Ebertramnum, qui sibi in opus Dei collaborabant, monasterium construi debeat ad habitandum monachis, vbi laudes Deo & orationes pro viuis & mortuis perpetuò decantentur, & Christi pauperibus hospitia præparentur, & necessaria ministrentur. Quod Adroaldus præfente B. Audomaro, cunctisque proceribus vrbis Taranæ, magna cordis cum alacritate compleuit, tradens villam Sithiu cum appendicijs.

Interea decedente Achario Episcopo vrbis Nouiomi, ad Episcopatum eiusdem vrbis Momolinus prouehitur, & Ebertramnus cœnobio S. Quintini à Momolino præfertur. Sanctus verò Bertinus, cum in veteri monasterio resedisset annis quatuordecim, quia locus ille permodicus erat, vt aptiorem locum quæreret, spem ponens in Domino, nauem conscendit cum aliquibus socijs suis. Et ecce statim contra fluenta præcipitis fluuij, angelico ministerio nauis impellitur, donec Ber-

An. 626.

Momolinus
fuit Episcopus
Nouiomensis.

An. 640.

tinus ex ordine decantati Psalterij, versiculum illum pronunciarer, *Hac requies mea in seculum seculi, &c.* Lecto versiculo navis stetit immobilis circa medium, ubi nunc est monasterium. Cognoscens igitur illum sibi à Deo electum locum, ibi monasterium ædificavit, in honorem Dei, sanctique Petri Apostolorum principis, anno Domini sexcentesimo quadragesimo, in quo breui tempore centum quinquaginta monachos adunavit. Ita Ioannes Iperius in Chronico manuscripto Bertinensi.

Ceterum qua ratione apud Bertinenses, à Lamberto eius loci Abbate X. L. institutum seu reformatio Cluniacensis, consilio Ioannis Episcopi Morinensis, & Roberti Frisij Flandriae Comitis, sit introducta, narrat idem Iperius: An. CIOCI. Ioannes Episcopus Morinensis Romam ad Papam tendit: cum quo Lambertus noster Abbas se proficisci simulans, iter arripuit, & monachum, quem secum assumserat, sub custodia reclusit in quadam cella Cluniacensi. idē verò Lambertus Cluniaci remansit professionē fecit, & eorum ordinē didicit. Tandē Episcopo Romā sine Abbate reuerso, monachi nostri semel, iterum ac tertio Abbati Lamberto mandant, vt veniat. Redeunti quidam obediunt, sed maior pars obedire recusat. Tunc ipse clam vocatis militibus suis, rebelles cepit, & in diuersis Ecclesijs dispersos inclusit. Regebat tunc Cluniacum vir sanctæ memoriæ Hugo Abbas, per cuius licentiam

Lam-

Lambertus de diuersis Cluniacensium monasterijs religiosos viros huc adduxit, & hic ordinē introduxit, an. Domini millesimo cētesimo primo. Quibus strictē & religiosē viuētibus residui Sichiēses, metu rigoris disciplinae, fuga lapsi per diuersa sparguntur. Nec ob hoc cessauit hic opus Dei. Nam nouo religionis feruore, plures huc affluerunt, ita vt in breui plusquā centum viginti fratres adessent.

Porro ius mitra & ceteris Pontificalibus ornamentis vtendi Gillebertus XLIX. Abbas Bertinensis impetrauit ab Alexandro Papa quarto, Pontificatus eius anno primo, teste eodem Iperio.

ARQVENSIS

Propositura, à S. Bertini Abbatia dependens, miliarium fere vno ab Audomaropoli Artesiorum.

Nobilissima huius cella institutio ac dotatio debetur beato Vualberto, Pontiuensi & Arquensi Comiti. Idoneum eius rei testem habeo Iperium, Bertiniani cœnobij Historiographum: * Hangericus vir illustris, maior Domus Theoderici Regis Burgundorum, filij Hildeberti, filij Sigeberti ex Brunehilde, vxorē habuit Leodegondam, de qua genuit sanctos Pharonem. Vualbertum, & * Anoaldum, & S. Pharam. Sanctus Pharo primò miles, inde clericus, deinde monachus in Resbaco, sub beato Agilo Abbate,

An. 1107.

Cap. 17.

* Alias,
Hangericus.* Alias,
Canoaldū

cogna-

cognato suo, filio Agnoaldi, fratris Hauge-
rici prædicti, deinde Episcopus Meldensis est
effectus.

Sanctus canoaldus frater eius à puero
monachus in Luxouio sub patre Columbano,
postea fit Episcopus in Lugduno clauato.

Sancta Phara ab infantia virginitatem Deo
vovuit, in manu sancti Eustathij Luxouien-
sis Abbatis. Hæc in Sombris, prope Vvissantum,
monasteriolum ædificauerat, vbi aliquan-
tis per Domino seruiens morabatur, sed inde
ad calam monasterium transijt, vbi sub habi-
tu regulari Domino finetenus inseruiuit.

B. VValbar-
tine.

* Fortè
Teruensis
seu Terua-
nensis.

Sanctus autem Vualbertus successione pa-
terna Pontiuensis, * Ternensis, & Arcken-
sis Comes, vxorem habuit sanctam Regentru-
dam: de qua filium genuit, quem beatus Pa-
ter Bertinus de sacro fonte leuans; Bertinum
nominauit. Ex vtrisque pater confessionum,
verbum vitæ sapius proponebat. Quare
Vualbertus ad beatum Bertinum sæpè veni-
ebat audire verbum Dei, & benedictionem
de eius manu fuscipere.

Quadam verò die Vualbertus ad basilicam
sanctæ Dei genetricis oraturus accessit; sed
insalutato beato Bertino recedens de equo
lapsus, fracto crure, membrisque collisis à
beato Bertino aliquid sua manu benedictum,
per celerem nuncium exposcit. Sanctus au-
tem Bertinus direxit ei signatum sua manu
vinum: quo gustato sospes gratias referens,
magnam hæreditatis suæ partem Deo & be-

ato

ato obtulit. Bertino, Arckensem scilicet vil-
lam & comitatum, cum omnibus appendi-
cijseius. Et sæculo renuntians hinc primùm
sub beato Bertino, dein in *Luxouio mo-
nachus est effectus, sub beato Eustathio. Post
quem ipse Vualbertus immediatè est in Ab-
batem assumptus, & demùm, vt aliqui refe-
runt, post beatum Pharonem fratrem suum
est Meldensis Episcopus sublimatus.

Filius verò eius sanctus Bertinus, hinc in Si-
thiu monasterio, sub beato patre Bertino
professus, religiosam vitam sancto sine con-
cludens, ad Dominum gloriosè migravit.
Cuius corpus cum corpore beati Erkenbo-
donis & aliorum Sanctorum, supra maius al-
tare, in Ecclesia Canoniorum S. Audomari,
repositum veneratur. *Hactenus Iperius.*

*De sanctitate illustribus cœnobij Sithiensis Ab-
batibus ac monachis, Bertino primo Abbate ac
fundatore, Momolino Episcopo Nouiomensi,
Ebertramno Abbate, Vualberto Comite & Ab-
bate Luxouienfi, Vuinoco item Abbate,
eiusque tribus fratribus, Kadanoco, Inge-
noco, Madoco, Erkenbodone & Hunfrido
Morinorum Episcopis, Fulcone Remensi Archi-
episcopo, Grimbaldo Abbate Vuintoniensi, Ios-
sione Roseo, Bernardo Pœnitente alijs-
que, præter Iperium, fusè tractat
Molanus in Natalibus San-
ctorum Belgij.*

(.:)

* Luxouiti
Luxull.
opidum est
Comitatus
Burgundia
in quo hodi-
quæ exstat
Cœnobium
monachorū
Ord. Bene.

S. Petri Gandense, seu Bauonicum, & S. Petri Blandiniense cœnobium.

SANCTVS Amandus, Traiecti ad Mosam Episcopus, illustris per Galliam Belgicam doctrinæ Euangelicæ præcoxstitit. Huic initia debent sua Gandense seu Bauonicum, Blandiniense, Elnonense & Marchianense cœnobium, cum opulenta, tum perantiqua. De prioris vtriusque institutione Philippus ab Eleemosyna, Abbas II. cœnobij Bonæ Spei, Ord. Præmonstratensis, apud Brinichium Hannoniæ opidum, vir longè eruditissimus, & S. Bernardo Abbati Clareuallensi olim familiaris sic scribit: Viam vniuersæ carnis ingrediente Lothario Rege, successor ei constituitur Dagobertus, sicut regiminis, sic virtutis & pietatis paternæ strenuus imitator, Quo regnante beatus Amandus, ab vrbe Roma regrediens, ministerium verbi, sicut assueuerat, cœpit diligentius exercere, & animarum lucra profectu diuini muneris operari. Huius rei gratia, Gandauum progreditur, & sterilitatem gentis incredulæ fecunditate diuini germinis satagit adimplere. Hic vt liberius securiusque possit in Euangelicæ sationis opus assurgere, interueniente sanctæ recordationis Aichario Nouiomensi Pontifice, à præfato Rege suscepit epistolas, vt nullus verbum vitæ, iugum fidei, sacramenta gratiæ detrectaret, sicque Regi cælesti, Rege militante terreno, velociter curreret sermo

san.

*In historia
vita S. A-
mandi, qua
M. S. exstat
Elnone &
alibi,*

sanctus, & in exitium mortis, iugulum-
que diaboli, duo gladij conuenirent; quia
felix & iucunda est communio, cum ad clas-
sicum militiae spiritualis erigitur terrenae fa-
tellitium dignitatis.

Populus autem ille sicut vber eglebae, sic
vbertate gratiae sterilis, & ieiunus, fanatici
erroris cultibus, & idolorum sacrificijs infi-
stebat. Sicque instigante salutis aduersario,
dura fronte, & indomabili corde, pacis aeter-
nae consilium respuebat, & salutaribus mo-
nitis ceruicoso reluctabatur adnisu. Saage-
bat nihilominus vir Domini studio pertina-
ci & iugi opera, vt in diuersoria mortis indu-
ctos, in regnum vitae, per gratiam sanctifica-
tionis educeret. Renitebatur impietas pie-
tatis obsequijs, & ministrum vitae frequenti-
bus ad mortem trahere moliebatur insidijs.
Ille speretâ sui corporis morte, saepenumero
caesus, affectus contumelijs, pulsatus iniurijs,
opprobrijs lacepsitus, frequenter praecipita-
tus in flumen, ab ipsis etiam mulierculis per-
secutionis iniuriam sustinebat. Fratres ita-
que, qui cum nimia deuincti caritate secuti
fuerant, & in opere Dei praestabant familia-
re contubernium, timore mortis & inediae
squalore compulsi, fracti animo recesserunt,
relicto eo ad propria remeantes. Ille ne que
grauaret, & vt sine sumtu poneret Euangeli-
um, proprijs manibus laborabat, vnde viue-
ret, & vt pro facultate ministraret necessita-
tem patientibus.

Nihil

Nihil est tam arduum, tamque difficile, quod non expugnet opera pertinax, & frequens lima complanet: maximè cum diligentia comes gratia suffragatur. Aperitur tandem laboribus sanctis ostium grande, & magnatibus, ad fidem cum populo confluentibus, vir sanctus in virtute Dei confringit idola, templa destruit, altaria demolitur, cultum miseræ superstitionis excludit, & abdicat deceptæ gentilitatis errores. Ad laudem igitur & gloriam nominis Dei, vivificæ crucis erigitur triumphale vexillum, & mutato ritu pro fidelibus offeruntur hostiæ salutare. A edificatur in eodem loco fidelium sumtibus fabrica celebris, quæ in fidei domicilium solemnibus edita sacramentis, sub Apostolorum principis honore & nomine, beati Amandi ministerio, consecratur. Constructitur item altera cultibus diuinis Ecclesia in loco, quem blandinium vocare consueverat voluptatum sectatrix prisca gentilitas, eo quod blanditijs lenis, & amœnitate præcipuus videretur. Vbi Deo seruentium probata constituens officia clericorum, curæ pastoralis officium discipulo suo, viro venerabili tradidit Floreberto. Sub illius felici magisterio sanctus Bauo secretum votiux reclusionis intrauit, postquam à vanitare seculi, beati Amandi prædicatione, conversus est, & Ecclesiastico ritu benedictionis gratiâ tonsuratus. In qua vigilijs, ieiunijs, orationibus conuenienter intentus, seipsum Deo Pa-

tri ho-

tri hostiam viuam, sanctam, beneplacentem iuxta institutionem viri Dei, satagebat fideliter exhibere.

Hactenus Philippus ab Eleemosina; ex cuius verbis illud effici videtur, in Blandiniensi, vt & in alijs plerisque nostratibus cœnobijs vetustioribus, à prima institutione, non monachos, sed clericos regulariter in communi vixisse. Idem de Gandensi seu Bauonico cœnobio iam pridem Molanus, vir sacre nostratis historia peritissimus adnotauit, Vt vt sit, certò constat B. Gerardum Abbatem Broniensem, anno nongentesimo quadragesimo primo, pulsus clericis, monasticam apud Blandinienses disciplinam instituisse.

In Natal.
SS. Belgij
1. Octob.

Est autem Blandiniense S. Petri cœnobium intra muros hodie vrbs Gandensis in monte Blandinio situm, Flandria Comitum olim Mausoleum, quorum tumulos marmoreos ibi spectari solitos impij Caluinista, vna cum basilica amplissima, anno superioris seculi octauo & septuagesimo, funditus exciderunt.

Gandense porrò seu Bauonicum cœnobium, à S. Bauone, viro nobilissimo, cuius opibus illud S. Amandus exstruxit, sic nuncupatum, loco plano, ad Scaldis & Lisa fluminum confluentem, olim situm fuit. Cuius quidem loci monachi, Paulo III. Pontifice Maximo indulgente, anno salutis millesimo quingentesimo tricesimo septimo, Kalendis Augusti, Canonicorum, vt loquuntur, secularium vitam sunt amplexi. Qua de re versus hic chronographicus.

VInCVLa fVnt Petro, MonaCho qVæ
VInCVLa toLLVnt.

An. 1540.

ANno autem post tertio, ipsum cœnobium Bauonicum Carolus V. Imp. primo fundamenti saxo per funem inter obequitandum demisso, tutanda vrbi, in arcem conuertit, & Canonici ad S. Ioannis basilicam tunc parœcialem, nunc cathedralem, commigrarunt, R. D. Carolo Croio, Tornacensi Episcopo ipsos deducente, & Diuorum corpora eodem solemniter transferēte.

Huius Bauonici cœnobij (non autem Blandiniensis, vt Meyerus existimauit) Abbas VIII. fuit Hildebertus, qui pro tuendo sacrarum imaginum cultu, à fautoribus Constantini Copronymi Imp. iconomachi, est interfectus. Abbas porro XV. fuit Eginhartus seu Einarthus, Caroli Magni Imp. Cancellarius, vir scriptis editis clarissimus, qui S. S. Marcellini & Petri martyrum reliquias Roma Gandauum transferendas curauit, & an. Christi octingentesimo quadragesimo quarto obiit.

S. AMANDI

Cœnobium Elnonense in Pabula, tertio milliari à Tornaco Neruiorum.

An. 634.

ANno incarnati verbi ICCCXXXIV. Dominus Amandus Traiectensis Episcop. à Dagoberto Clotharij II. Filio, Francorum Rege Christianissimo, pro monasterio construendo, locum, vulgò à circumfluente fluuiolo Elnone vocitatum, supplex petijt, & cum filua, aquis circumiacentibus &

pascu-

pascuis munificentiæ regiæ beneficio obtinuit. Donatio ipsa Parisijs ciuitate facta est Kalendis Maij, an. XI. Domini Dagoberti, cuius tenor in archiuis nostris vsq; in præsentem diem conseruatur. Loco igitur prænominato, inter duos fluuios Scarp & Elnonẽ sito, obtento, mox pater sanctus monasterium inchoauit. Ecclesiam igitur, licet paruam, ad honorem Diui Andreæ Apost. erexit & consecrauit, in qua ante altare Diuæ Virginis post plura lustra idẽ vir Dei Christo spiritum reddidit. Primus igitur Abbas fuit ipse Amandus genere Aquitanus, Traiect. ad Mosam Episc. vir sanctissimus, gemina scientia, diuina & humana præditus, elegantia plusquam Tulliana, Deo & hominibus dilectus.

Inchoato ergò à B. Amando Elnonensi cœnobio, de grege sibi cõmisso sollicitus Traiectensem suã diocesim visitare disposuit: antea tamen Elnone vices gerentẽ suas in Abbatẽ suum ordinauit discipulũ, nomine Vrsum, qui annis aliquot laudabiliter rexit, ac tandem beato fine quieuit. Cui à B. Amando ordinatus successor S. Ionatus, vir modestissimus, ipsius monasterij monachus, quẽ pridẽ Marchianis instituerat idẽ B. Amandus primum Abbatẽ. Verum cũ Episcopalem curam renũciasset, & limina Apostolorũ pro tertia vice, adiũctis sibi SS. Huberto de Maricolis, & Nicasio Elnonensi monacho & discipulo, petere decreuisset, prædicto Ionato Marchianensi Elnonense cœnobiũ similiter duxit cõmen-

*Amandus
quiescit in
hoc suo Elnonensi monasterio.*

dandum. Deinde Amando, liminibus Apostolorum visitatis, Elnonensem repetente locū, Marchianas Ionatum repetisse reperimus; vbi post mortē etiam B. Amandi, aliquot lustris regulariter viuens, diuersos vtriusq; sexus ad religionē induxit & castitatem. Eius festiuitas agitur Kalendis Augusti.

Ionato successit beatus Andreas. Beatus namq; Amandus cum Roma tertio rediisset, & aliquot annis Elnone curam Abbatialem gessisset, sentiens corporis sui defectus, euocatum ad se B. Andream, quē in cella Apostolorū Barisiaci primum Abbatē instituerat, vt Elnonē repedaret, imperat, eumq; ad se venientem constituit super familiam suam, quam Elnone collegerat, successorē. Reuocare tamen decreuit in ius monasterij Elnonensis, in possessionē perpetuā, quidquid Barisiaci antea possederat, munificentia Regis Hilderici: quod vsq; in hodiernum diem, iuxta viri Dei dispensationem, irrefragabiliter obseruatur.

Anno eodem, quo idē Andreas Elnonensis Abbas est effectus, sci. sexcentesimo sexagesimo primo, idē beatus Amandus sub Vitaliano Papa, post multiplices atq; felices certaminū cursus, sciēs sibi imminere obit⁹ sui diē, ad dedicandā Ecclesiam Apostolorū Petri & Paulli, quā construxerat, cōuocatis Episcopis in Elnone, sanctis Reolo Remensi Archiepiscopo, Mómoleno Nouiomēsi, & Vindiciano Cameracensi, Abbatibus etiam sanctis Bertino Siciensi, Adelberto S. Bauonis, & Ioanne

Blan-

Blandiniensi testamentum de corpore suo, ne ab aliqua Ecclesiastica seculariue persona ab eodem monasterio umquam auferretur, attestantibus & subscribentibus eisdem, anathemate confirmavit. Et post nonagesimo ætatis suæ anno, in Ecclesiam D. Andreae, ante altare gloriosæ Virginis Mariæ VII. Idus Februarij, spiritum Deo reddidit, & in Ecclesia B. Apostolorum, quam recenter dedicauerat, ab obitu die quarto, honorificè sepelitur, in qua annis fere XVI. incorruptus & incontaminatus requiæuit. Post cuius felicem obitum B. Andreas eius successor & filius, duobus ferè lustris in humanis agens, miraculis coruscus terram relinquens astra petijt, sepultus iuxta patris sui vestigia, anno sexcentesimo septuagesimo. Post aliquot tamen annos, cum corpore B. Amandi, inde translatus est ad grandiore[m] Ecclesiam Diuo martyri Stephano dedicatam. Ad cuius sepulcrum diuina clementia, meritis eius, languoribus plurimorum salutem contulit.

Huic successit B. Ioannes à B. Amando Blandinij Abbas constitutus. Huius temporibus constructa est Ecclesia B. Stephani maior, propter crebra beati Amandi miracula, & B. Amandi corpus in eam transfertur per B. Eligium anno ab obitu eius XV. Qui cū aliquot annis laudabiliter rexisset Ecclesiã, bonorum studiorū ac piorum actuum finē faciens, sanctum Domino spiritū reddidit. *Hæc ex manuscripto Chronico Elnonensi fideliter desumimus.*

HVius cœnobij monachi fuere Milo & Hucbaldus Elnonenses. Hucbaldus, præter vitas Sanctorum varias, de laude Caluorum ad Carolum Caluum Imp. centum triginta sex versus elegantissimè conscripsit: quorum versuum dictio qualibet à littera C. incipit, exstantque typis editi. De Milonis, aliorumq; huius loci monachorum scriptis, vide Bibliothecam nostram Belgicam, breui, vt spero, typis edendam.

MARCHIANENSE

Monasterium in Flandria, ad Scarpum fl. tertio ferè milliari à Duaco.

HVius cœnobij à S. Rictrude, matrona nobilissima, S. Amandi consilio, instituti exordia habet ex manuscripto Chronico Marchianensi, à quodam eius loci monacho, hortatu Simonis Abb. XX. olim conscripto.

S. Rictrude, & filia eius
S. Eusebia, quiescunt Marchianis in feretris argenteis inauratis.

Anno ab incarnatione Domini quingentesimo septuagesimo primo, S. Amandus ex nobilissimis parentibus in Aquitania natus est. Is anno à natiuitate sua quadragesimo, anno verò Lotharij Regis vicesimo quarto, Ecclesiã S. Petri in Blandinio, & post Marchianensem in honorè eiusdè Apostoli, in Adalbaldi Ducis allodio cõstruxit. Nã vir iste generosus, multis locupletabatur possessionibus in pago Flandrensi, Legiensi, Adartensi, Austrebatensi & Pabulensi.

Lotharius Rex Bertrude Regina mortua, secundã duxit vxorẽ Sichildẽ, de qua genuit Hairbertum, anno regni sui quadragesimo

quin-

quinto. Lotharius autē diem clausit vltimum anno Domini sexcētesimo tricesimo; cui successit Dagobertus filius, vniuersam obtinens monarchiā, qui Hairberto fratri non vterino dedit partē regni, animo spontaneo, à flumine Ligeri, Aquitaniam scilicet, & Prouinciā, & quidquid vltius vsq; ad proximos montes, armis ac virtute posset acquirere. At iuuenis egregius, laudis ac virtutis cupidus, Vuasconiam beatæ Rictrudis genuinam patriam, acquisiuit suis viribus. Habitabant tunc in ea Gethæ, qui alio nomine Gothi dicuntur, gēs bellicosissima, & militari exercitatione egregia. De hac gente pleniùs scripsit Iordanus Episcopus Rauennæ. Hairberto igitur & filio eius mortuo, omnia quæ acquisierant, ad Dagoberti imperium redigunt: à quo tēpore vsq; in præsens Vuasconia & Francia, duo scilicet regna, vnum sunt facta. Dux igitur Adalbalduſ in Vuasconiam profectus, beatam Rictrudē alto sanguine ortā vidit, dilexit, legitimam vxorē duxit, tum ad hos vltimos Galliaſ fines adduxit. Fuit autē filia Hirnoldi clarissimi & fortissimi viri, cognomento Nobilis, de gente Getharum, cuius gesta militaria rithmicè cōposita, & eius fratrum adhuc decantantur in palatijs Regū, & theatris populorū.

Eo tēpore Adalbalduſ Dux, & Erchenaldus frater eius maior natu, reedificauerāt Duacū castrū. & infra castrum ædificauerūt Ecclesiam beatæ Dei genetricis Mariæ, quæ nunc dicitur S. Amati. Igitur Adalbalduſ ex Ri-

S. Rictrudis nubit Adalbaldo Duci.

In Duacensi castro basilica B. Mariae exstruitur.

Ctrude genuit filium, nomine Maurontum, & tres virgines sanctissimas Clofendem, Eusebiam, & Adalsendem. Mauronto S. Richarius Pontinensis, pater spiritualis exstitit, Clofendi S. Amandus Elnonensis, Eusebiæ Regina Machtildis, vxor Dagoberti Regis. Anno igitur Dñi sexcentesimo quadragesimo sexto, Dagobertus Rex an. imperij sui decimo sexto, profluuiio ventris exstinctus, delatus est ad basilicam S. Dionisij, quã extruxerat, magnisq; munerib⁹ donauerat, pretiosisq; ornamenti decorauerat, cui⁹ animã de funib. diabolicis eripuit S. Dionysius. Successit ei in regno Clodoneus, fuitq; princeps & patrici⁹ Erchenaldus, frater Ducis Adalbaldi, de genere Dagoberti. In regno autem Sigeberti, alterius filij Dagoberti, floruit Pipinus Saxo, pater sanctæ Gertrudis virginis Niualensis, cognatus præfati principis; qui primus. *scilicet Erchenaldus*, extruxit cœnobium Latinicum, & Peronam.

Dux igitur AdalbalduS, necessitate urgente, à pago Austrebatensi, quem vulgari nomine Austreuanum vocant, in Vuasconiam proficiscitur; cumq; per Aquitaniam iter perageret, & ad Petragoricum solum peruenisset, insidijs malignorum & vxoris suæ consanguineorum (qui indignè ferebant suam neptem matrimonio iunctam Francigenæ, quod genus utpote Gothi oderant) peremptus est, & capite truncatus: quod ipse diuino auxilio fultus dicitur inde ad Ecclesiam, in qua tumultandus erat, ambabus manibus depon-

*AdalbalduS
dux Dux
ab impijs
in Vuasconia
occiditur.*

depor-

deportasse; ad cuius sepulcrum multa ¹¹¹⁰ tempore miracula edita sunt. At corpuseius postea inde sublatum est ad Ecclesiam sancti Amandi Elnonensis. Cumque Rex Galliarum Rictrudem vellet ad secundum matrimonium cogere, vt haberet qui genus suum propagaret, illa consilio sancti Amandi, liberos suos tradidit Christo, aureo peplo capitis in sacrum velamen mutato. Bona autem sua sacris construendis applicuit, consilio S. Amandi, & cum auctoritate Præsulis Cameracensis Autberti. Itaque patrimonij sui substantiam, ac mancipiorum suorum regimen speciale commisit S. Amando, vt varijs Ecclesijs applicaretur, & vtriusq; sexus fidelibus personis ea distribueretur. Suis verò locis, in quibus piæ exercitio actionis Deo militatura erat, vsque in finem, vt paupertatis sanctæ amatrix, pauca resignauit.

Porro Marchianensis locus circumfluentibus aquis, & palustri arundine circumdatur, habetque versus Aquilonem siluam grandem, ad Australem partem fluuium Scarpe, qui labitur ad Orientem, ex cuius vtraque parte adiacent prata, herbis palustribus strata. Ad Orientem Marchianensis villæ, cœnobio ritè composito, & à duobus Reuerendissimis Episcopis, Autberto videlicet & Amando, monasterio in honorem Apostolorum Petri & Pauli, VI. Kalen. Nouemb. solemniter

Marchianense cœnobium constructum.

dedicato, nobilis matrona Rictrudis voti compos effecta, vniuersa, quæ sibi residua vi-

debantur esse, testamentum legitimum faciens, perpetuo iure possidenda, liberaliter Sanctis Dei, & eidem contulit monasterio obtulit quoq; tres filias suas virgines infantulas, Regi Christo sponso carissimas futuras.

*S. Iouatus
quiescit
ad archianis*

In eodem cœnobio primùm monachis ad seruiendum Deo à beato Amando delegatis, pastor vigilantissimus, ac procurator interius, exteriusque fidelis, & simplex Iouatus donatus est eis, qui beati Amandi Pontificis discipulorum vnus, eius sacra eruditione admodum informatus, ad hoc officium idoneus inuentus est. Verum postmodum rationi consentaneū visum est (quoniam sua bona beata Rictrudis huic loco cōsecrârat, ibiq; Deo deservire statuerat) vt ibidē sanctimoniales, inter seruos Dei collocarent, quæ primatus ordinē obtinerent. Itaq; modico superstite conuenticulo eorū, cum pace mutua nobiles matronæ illuc certatim confluunt, religiosæ viduæ, ac virgines rasæ; quibus tamen ob humilitatem dominari renuebat S. Rictrudis. Quæ decurso vitæ suæ termino in omni virtutū exercitatione, ætatis suæ an. septuagesimo quarto, IV. Idus Maij, diem clausit extremum.

Post S. Rictrudis dormitiōnē, Marchianensis cænobij Abbatissa fuit Clotsendis filia eius, cui successerūt aliæ, rexeruntq; hanc Ecclesiam sanctimoniales per annos trecentos triginta tres, vel circiter.

Cum autē Marchianense monasterium, & alia multa rabies Normannica destruxisset, &

fan-

sanctimoniales pœnē ad nihilum possessiones redegisset, Balduino Comiti Flandriarū, auo Balduini qui apud Hasnoniū est sepultus, Deus bonū pro restaurandis Ecclesijs spiritū est largitus. Acciuit igitur Comes Lietuinum S. Vedasti Abbatē, virum verē sanctū, & tunc tēporis singularis sapientiæ & virtutis. Nec mora præcepto Comitis moniales abscedunt, & de suis aliquot boni testimonij monachos eligens Lietuinus, Marchianas transmittit. Tunc ibi cœnobialis disciplinæ rigor renouatur, & de nouo ipsius monasterij fabrica instauratur. Deniq; intra nouē annos, quibus Marchianensi cœnobio pater iste venerabilis præfuit, res monasterij in bonum statum reuocatae sunt. Decursis igitur nouē annis Lietuinus missionē petijt, & vni de monachis suis Alberico scilicet monacho S. Vedasti, hoc onus suscipere iniunxit, qui annos quindecim, temporibus Henrici Regis, præfuit, & obiit IV. Non. Ianuarij.

Alberico mortuo anno millesimo quadragésimo octauo, Balduinus Insulanus Flandriæ Comes, filius Balduini supra memorati, Popponem Abbatem S. Remaci Stabulensis, & S. Vedasti Atrebatensis, huic præposuit cœnobia, præfuitq; huic Ecclesiæ mēse vno, & obiit VIII. Kal. Februarij Post hūc Vuido monach⁹ S. Vedasti fit Abbas Marchianēsis Nonis Iulij, & præfuit annis XX. obiitq; XIII. Kal. Octob. anno 1068. & sic ex ordine ceteri. Hactenus ex manuscripto Chronico Marchianensi.

*Hunc alij
Ledsinum
nuncupant,
suauiori
voco.*

Lib. 2.

His consonat, quæ Chronographus Cameracensis recenset: Apud villã, inquit, Marcenias, Dei Gloriosa Rictrudis ex proprijs opibus & prædijs, cõfilio S. Amandi, qui tunc tẽporis insignis habebatur monasteriũ struxit, vbi sanctimonialibus ad seruiendum delegatis, ipsa etiam Abbatissa habenas regiminis moderata est. In cuius vita plurimũ, & post vitã aliquatulum religio creuit, vsusq; Ecclesiasticus regulariter adoleuit, Seculo autem semper in deterius vitiato, ipsarum etiam puellarum ordo vitari & deprauari cõperat. Iamque magis & magis deprauatus mos, in degeneri posteritate vsq; in præsens durauerat. Nuper verò Abbas Leduinus, Gerardo Episcopo, & Marchione Balduino satagentibus, feminas turpiter viuentes, mundato loco, exturbauit, ac monachos, qui meliùs & religiosius, Deo & S. Rictrudi, quæ ibidem quiescit, deseruiant, constituit. Hactenus ille.

Hamaticenſe monaſterium.

Ceterum haud procul Marchianis, in Hamatico, siue, vt Chronographus Cameracensis loquitur, in villa Hamatgia, beata Christi famula Eusebia, prædictæ S. Rictrudis filia, ex rebus suis hereditarijs pariter monasterium construxit, in quo sanctimonialibus constitutis & ipsa Abbatissa præfuit; quod lapsu temporis vix paucos Canonicos habuit. Est hodie Prioratus, vt vocant, Marchianensi Abbatia annexus, vulgò Hamay nuncupatus, quem monachus vnus alterue obtinet. Porrò à Marchianis nomen habet illustre ac magnificentissimum istud Academia

demia

demia Duacena Collegiū Marchianense, quod Arnoldus Gantoisius, Abbas Marchianensis, patrū memoriā à fundamentis exstruendum curauit, Obijt is an. 1582.

CAPVT XXI.

S. Naboris monasterium apud Lotaringos.

Est istud in eiusdem nominis præclaro apud Lotaringos oppido sitū, *Hilaricum* antiquitus, vel noua S. Hilarij cella, à primi oratorij conditore S. Fridelino Scoto, Hilarij discipulo sic dictum. Fundatum est autem & solerti studio constructum à *Sigisboldo* tricesimo sexto Mediomatricum vrbis Episcopo; dedicatumque in honorem D. Pauligentium Doctoris, anno Domini 714. Donatum est corpore S. Naboris martyris anno Domini 765. à *Crodegando* tricesimo septimo Metensis Ecclesiæ Antistite, qui Romam petens, à Paulo Pontifice tria obtinuit sanctorum Martyrum corpora, S. Gorgonij quod in Gorzia monasterio, S. Naboris, quod in noua hac cella, & S. Nazarij, quod in monasterio *Horsheim* venerabiliter condidit. Sic ferè Bruschius.

714.

765.

S. Mauritiij Tholegiense monasterium, in Lotharingia, vt d. Treuerensi.

Fuit id antiquitus *Schola & Ecclesia Theologorum* dictum, prope S. Vvendelinum (quod oppidum Lotaringiæ est, à S. Vvendelino Scotorum Regis filio, ac Theologiensi

mona-